

Verksamhetsberättelse för Lau Hembygdsförening

2014-03-23--2015-03-22

Styrelsen för Lau Hembygdsförening avger härmed följande berättelse för verksamheten:

1.

Årsmöte hölls i Lau bygdegård den 23 mars 2014. Ordf Stefan Haase hälsade alla välkomna till denna speciella dag. Lau hembygdsförening hade 20-årsjubileum och det lockade rekordmånga deltagare, 56 stycken. Eller kanske berodde det på att jubileet inleddes med en riklig och god lunch som Änggårde Lisa Lindgren hade lagat. Lunchen bestod av 3 sorters sill, kräftströmming, ägg, potatis och bröd till förrätt och kycklinggryta med potatis och sallad till huvudrätt.

När alla var mätta och nöjda inleddes årsmötesförhandlingarna, som leddes av ordf. Till justeringsmän valdes Inga-Britt Larsson och Evy Larsson.

Verksamhetsberättelsen över förra året presenterades, revisionsberättelsen lästes upp och godkändes och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för verksamhetsåret.

Följande styrelse valdes på 2 år: Börje Skogström vice ordf, Gunnar Mannervik kassör, Ulla-Britt Lindén ledamot och Anne-Marie Olsson Storm ledamot. Följande ledamöter kvarstod 1 år: Stefan Haase ordf, Birgitta Olsson sekr och Lotta Hanell ledamot.

Revisorer: Rolf Ebbesson Botvide och Katarina Björn Botvide omvaldes för 1 år.

Revisorssuppleanter: Maj Lindström Sunnkörke och Yvonne Fougled-Melin Sunnkörke.

Valberedning: Eddie Olsson Sunnkörke sammankallande, Karo Dotes Gannor och Gunlög Pettersson Kauparve.

Till kaffekommitté utsågs Eddie Olsson, Mika Pettersson, Marita Olofsson och Gunnlög Pettersson.

Årsmötet beslutade att årsavgiften skall vara 50 kr för enskild och 100 kr per familj. Hembygdsföreningens ekonomi är god.

Planerna för det kommande årets verksamhet gicks igenom, där bl.a. strandstädning och fågeltornsmålning skulle bli en ny arbetsuppgift.

Efter årsmötesförhandlingarna var det dags för eftermiddagskaffe med dopp, föredömligt ordnat av kaffekommittén. Som vanligt såldes det 4 lotterier. Anders Wästlund tackades med en varm applåd för det fina arbete han har lagt ner på fibernätets genomförande.

Som jubileets huvudnummer hade ordf Stefan Haase satt ihop ett bildprogram över hembygdsföreningens 20 år, ja t.o.m. längre än så, eftersom en hembygdsförening under framlidne Ove Silvéns ledning var föregångare till hembygdsföreningen. Vi fick se bilder på alla de arbeten och andra aktiviteter som genomförts under de gångna åren, som iordningställandet av Kluckartäppu och midsommarfirandet där. Vidare restaureringen av gravfältet Bandeläins Täppu, Lau Käldu, landskapet med kulturstigen på Laus backar, byggnader och brygga på Skarpholmen, socknens 6 väderkvarnar och mycket mera. Vi såg bilder på alla människor som deltagit under åren, varav många inte finns med bland oss längre, men vilka vi minns med glädje. Ja, det var en omfattande verksamhet vi fick ta del av och alla hoppades att de kommande 20 åren skulle bli lika intressanta. Jubileet avslutades med lotteridragning, varefter en trevlig eftermiddag var till ända.

2.

Sammanträden: Styrelsen har haft 7 protokollförda sammanträden under året. Men vi har pratat om allt möjligt vid de arbetsdagar/kvällar föreningen hållit, samt vid övriga träffar och möten.

3.

Lau Hembygdsförening har 214 medlemmar. Men det skulle vara roligt om ännu fler vill vara med i gemenskapen! Du som läser det här och ännu inte är medlem: bli medlem och värva dina grannar och vänner! Vi vet att alla inte hinner arbeta inom föreningen, men med ett medlemskap stöttar du föreningen moraliskt.

4.

Kluckartäppu har som vanligt hållits i gott skick. Redan i mars fagades Täppu av föreningsmedlemmar och de första rastplatsborden

ställdes ut. Gräsmattan har klippts under växtsäsongen av Börje Skogström och Stefan Haase. Årets nederbörd gjorde att gräset var grönt hela sommaren, så det blev en hel del klippningar. Stefan har klappat några träd. Fågelholkarna har varit bebodda.

Hemlighuset har hållits fint av Lotta och Gittan, Eddie har tömt tunnorna, vilket får göras flera gånger, för nöden verkar vara stor hos besökarna vid Lau kyrka. Vår informationstavla är ännu i fint skick och har många läsare året runt! En engelsk och tysk informationstext sitter på baksidan till hjälp åt våra utländska besökare. Sockenmagasinet och likvagnsboden är också i gott skick.

Kvällen före midsommarafton samlades ett 30-tal Lauboar med tillresta vänner och klädde midsommarstången. Kvällen var solig och vacker med svag vind. Som vanligt var det ett gemytligt arbete med att klä såväl stången som den stora kransen och de 6 småkransarna. I år var det ganska gott om blommor, så kransarna blev fina. Som vanligt var det lite besvärligt att resa stången, men det gick till slut bra. Midsommarstången är mycket uppskattad pga sin ovanliga utformning och många turister fotograferar av den. Efter klädningen dracks det kaffe och de som ville provsmakade Gittans hembryggda dricka. Till sist samlades man i kyrkan och bar fram en mängd extrastolar till midsommaraftonens sångstund i kyrkan efter firandet i Täppu.

Varje midsommarafton mellan kl 13 och 15 firas midsommar vid Kluckartäppu. I år var det soligt väder, men ganska kallt och lite blåsig. Vädret hindrade dock inte, utan massor av människor kom för att delta i festligheterna. Rolf Lindström hade som vanligt fixat högtalarutrustningen. Festligheterna inleddes som vanligt med välkomstord av Stefan. Sedan följde musik och dansuppvisning av När-Lau folkdanslag, utan sådan dans blir det ingen riktig midsommar.

Lekarna runt midsommarstången leddes av Agneta Ödegaard och Annici Pettersson till Katarina Björns musik och efteråt följde den efterlängttade glassutdelningen till alla barnen. Riksspelmannen Björn Björn, trefaldig världsmästare på silverbasharpa, och hustrun Katarina underhöll med svängig musik på detta lite ovanliga instrument. Det sista musikframträdandet stod Brändus Sväinpälsar med gäster för. De spelade klämmiga låtar på durspel och gitarr samt sjöng visor med kluriga texter. Såsom seden påbjuder intogs Gittan Olssons högt uppskattade dricka av alla med den rätta känslan för sådan kulturdryck. De flesta besökarna köpte kaffe och läckra bakverk av Jorunn Alvengren och Elin Ekesson som hjälpte kaffedamerna med serveringen och kaffekön slingrade sig lång hela eftermiddagen. Men det fanns också de som hade rejäla kaffekorgar med sig!

Några minuter före 15.00 kimbade Anne-Marie på kyrkklockan och alla som ville samlades i kyrkan för att sjunga sommarpsalmer. Kyrkoherden Mikael Hakalax ledde andakten och Åsa Nilsson spelade vackert på orgeln. Kyrkan var så gott som fullsatt, omkring 500 deltagare. Mäktigheten i psalmsången är stor när alla vågar ta i ordentligt! Kollekten som tas upp går till hembygdsföreningen och den täcker huvudsakligen kostnaderna för midsommarfirandet. Detta år blev det hela 5.728 kr i kollekt!

I mitten av september var det dags att ta ner midsommarstången. Den hade prytt sin plats vid Kluckartäppu hela sommaren, men nu hade framförallt kransarna börjat bli luggslitna. Eddie, Gittan, Börje och Gunnar tog ner stången och klädde av den. Stången och underlagen till alla kransarna stoppades in i sockenmagasinet i väntan till nästa år. Sent i

oktober togs alla borden in från Kluckartäppu, Lau Kälðu och Kulturstigen. Då kändes det att det blivit höst!

När Gunnlög och Lotta var ute i Gunnlögs skog för att se ut en adventgran, fick de se en tall, som de tyckte kunde vara ett alternativ till granen. Efter diskussion med Börje och Stefan bestämdes det att nymodigheten adventstall skulle provas i Kluckartäppu i år. På onsdagseftermiddagen före advent skulle Börje, Andreas och Stefan sätta upp tallen. Man var överens om att grenarna skulle börja redan nere vid marken, så stammen fick anpassas till det. När de sedan skulle resa tallen, var den så tung att man inte orkade få upp den. Då försökte de dra upp tallen med Börjes bil, Andreas skulle se till att roten fick spjärn mot röret i marken och Stefan skulle hålla balansen. Men det gick inte att hålla balansen. Tallen tippade omkull och Stefan föll raklång till marken med tallen över sig!

Då kom Eddie till räddning och med gemensamma krafter förmådde man resa adventstallen och fästa den stadigt i röret. Men nu var det nästan mörkt, så slingan fick anstå till nästa eftermiddag. Börje bjöd på kaffe i sockenmagasinet, vilket var gott efter utståndna vedermödor. Nästa dag reddes ljusslingan ut. Börje, Eddie och Andreas monterade den medan Stefan räfsade bort en massa löv som hade samlats, bla vid infotavlan. Till slut var ljusslingan på plats och kontakten kunde sättas i. Alla lampor funkade! Adventstallen lyste upp Kluckartäppu till början av februari, då Börje och Stefan tog ner den. Många har åkt förbi när det varit mörkt och tyckt att tallen faktiskt var riktigt fin! Men nästa gång blir det gran igen.

5.

Den 30 juni genomfördes sedvanliga markvårdsarbeten vid gravfältet Bandeläins Täppu. Vägslänten och marken innanför tunen, stigen ner,

samt området runt i kring gravarna slogs med trimmer, men den släta ytan vid sidan om de stora skeppssättningarna slogs med gräsklippare. Gräset räfsades ihop och bars bort. Halva tiden gick åt till arbete, den andra halvan till kaffedrickning och trivsamt prat. I år kom tre barnfamiljer på besök just som vi arbetade. En rastplatsmöbel har varit utplacerad för besökarna att äta matsäck vid. Infoskylten med svensk, engelsk och tysk text har uppskattats, det kommer folk nästan året runt.

Området vid Lau Kälðu fagades i april, en solig vårdag men med kalla vindar. Många hjälptes åt med både fagning av marken, borttagning av trädkott i slänten och rengöring av bassängen. Robert hade som vanligt tagit med sig pump och andra behövliga doningar, så vattnet kunde pumpas bort och bassängen skrubbas ren och fin. Trots att marken inte såg ut att innehålla så mycket löv och nedblåsta kvistar, blev det ändå två bilkärror fulla innan arbetet var klart. Efteråt bjöd Gertrud på kaffe med smörgås och kakor, vilket intogs uppe på platån där det var mera lä.

Området vid Laus Kälðu, både nedanför och ovanför klinten samt på slänten, trimmades och räfsades så det skulle bli fint inför den stora danstillställningen Lau Basar vid utedansbanan i skogen strax ovanför. I år hade vi röjt på vintern och våren på delar av slänten och uppe på norra delen av platån, och detta arbete måste underhållas väl så det hålls öppet och vackert. Stefan höll gräsmattan klippt under säsongen och jämnat till marken efter fibergrävningen, men det sparrade rabbisarna upp!

En förmiddag i oktober arbetade Christina, Christian, Börje och Stefan med källduset. Faltaket var torrt och behövde tjäras, så det borstades rent och tjärsmordes. Väggarna rengjordes från alger och

smuts och kalkades. Det blev vackert. Men på eftermiddagen och natten drog ett väldigt blåsväder in och löven från träden runt i kring föll ned och fastnade i tjäran, så taket blev ludet. Tjäran i sin tur droppade och dropparna for iväg och fastnade på väggarna så de blev prickiga. Lärdom: tjärsmörj och kalka i vackert väder!

Lau Kälðu är mycket välbesökt, en ständig ström av människor hämtar dagligen gott vatten vid källan. Den flerspråkiga infoskylten har varit uppskattad, det ser man på det upptrampade gräset framför! Lau Kälðu är inte bara en plats där massor av folk hämtar vatten, det är också en mötesplats för en stunds samtal i samband med vattenhämtningen.

6.

Kulturstigen på Lausbackar har många besökare året runt. Sockenbor och utifrån kommande tar en kortare eller längre promenad och njuter av det vackra landskapet och många äter matsäck och tittar ut över sjön. En del stolpar som markerar kulturstigen hade lossnat eller murknat. Börje och Stefan bankade fast eller bytte ut dem som behövde åtgärdas en tidig vårdag.

7.

Det stora arbetet med trimning och småröjning längs tunarna vid Gumbaldekväiar och hela Aurkväiar till skyltstället ända bort till skogshörnet utfördes av Bernt och Ulla Kolmodin på försommaren. Stigen mellan skogshörnet och Godugnen och vidare till Kälðu, samt slänten vid Godugnen trimmades av Börje och Stefan en höstdag. Tunarna har klarat stormarna, men de lutar lite på vissa avsnitt. Vi får hoppas att de håller länge, nu när det inte längre finns något Arbetslag som kan hjälpa oss att underhålla dem.

8.

Vägverket har 2014 trimmat runt socknens milstenar. Vi har bara behövt göra lite mindre trimningsarbeten på milstenen vid Bandeläins Täppu.

9.

Den 2 augusti genomförde Lau Hembygdsförening sin sedvanliga bussutflykt till intressanta platser på ön. 35 Lauboar deltog och Rolf Ebbesson körde som vanligt bussen. Vi lämnade Lau kl 9 för färd till Norrlanda Fornstuga, ett litet hembygdsmuseum som visar hur

byggnaderna på en gotländsk gård såg ut för ungefär 300 år sedan när man ännu uppförde alla hus av trä. Stefan Haase och ordf för Fornstugan Lars-Ulle Gadefors berättade kort om byggnaderna. Här drack vi klucku tei i det vackra sommarvädret.

Färden fortsatte sedan till fd krigssjukhuset i Lärbro, där ordf Hans Ove Hellström på ett mycket intressant sätt berättade om krigssjukhusets historia. Vi fick se en film med intervjuer av personer som jobbade där under krigsåren. Därefter gick vi runt och såg den mycket välgjorda utställningen om livet på sjukhuset. Detta var ett mycket gripande besök.

Sedan åkte vi till Slitebaden och åt en riklig lunch. När alla var mätta, besökte vi det intilliggande Sjöfartsmuseet på Slite, där Gunnar Sillén kort beskrev detta levande "gubbdagis". Här pågick det aktiviteter kunde vi se! Göran Storm visade sedan den sk Kajutan, Slite båtklubbs festlokal i det stora bulmagasinet intill Sjöfartsmuseet.

Rolf körde oss vidare till Skulpturfabriken i Boge. Ägarinnan Stina Lindholm berättade kort om verksamheten, varefter deltagarna fick gå runt och se på byggnaderna, trädgårdarna och utställningarna med alla vackra saker. Stina hade kokat kaffe och bakat jättegoda bullar, som avnjöts under skuggan av träden på gården. Innan vi gick tittade vi på den gamla smedjan och den synnerligen välutrustade snickarboden.

Sista anhalt blev ett kort besök i Anga lilla kyrka, ungefär jämnårig med långhuset i Lau, men blott en bråkdel så stor. Interiören är mycket vacker och särskilt intressant är en inskrift med runor, som berättar om hur socknens folk bidrog med byggandet av kyrkan. Efter detta åkte vi hem till Lau efter en lyckad dag, där krigssjukhuset var särskilt minnesvärd.

10.

Hembygdsföreningen slöt en 1-årig överenskommelse med Länsstyrelsen om att mot ersättning städa stränderna på Gräsholmen och Skarpholmen. Den 4 september åkte Börje, Gunnar, Andreas och Stefan ut i Börje lilla båt, vilken är möjlig att dra upp på stranden, eftersom Gräsholmen saknar brygga. Vädret var det bästa tänkbara med drygt 20-gradig värme, sol från en klar himmel och nästan vindstilla! Vi var rustade med spannar och en rulle sopsäckar, samt givetvis också matsäckar. Vi började med Gräsholmen, där vi fick hoppa i vattnet och lyfta/dra upp båten på grunt vatten och förankra den. Det visade sig att Gräsholmen var större än vi trodde, ungefär 3 ggr större än Skarpholmen. Här hade mycket skräp

spolats upp på stränderna: petflaskor, glasflaskor, burkar, plast, skor, en stor bogsertross, ett halvt nät till ett fotbollsmål, en billykta, en gedigen vilstol i fint träslag, trasiga fisklådor och mycket annat. Det blev en rejäl hög på stranden. Vi sorterade upp i sopsäckarna, bar ut allt i båten och drog ut den och hoppade i. Vi fick försiktigt staka oss ut på djupare vatten och bröt av ena åran. Börje startade motorn och styrde mot Skarpholmens brygga, men körde på grund. Tack och lov kom vi loss och kunde staka oss till bryggan.

Nu var det hög tid för försenad lunch, som intogs på en stock vid Skarpholmens strand med utsikt över den nystädade holmen mitt emot. Matsäcken smakade ljuvligt efter arbetet och solen glittrade i vattnet och livet var så där ljuvligt som det kan vara ibland! Efter maten tittade vi in i jaktstugan och Börje sopade golvet rent från döda flugfän. Byggnaderna är i bra skick, men behöver lite smålagningar och lite målning kommande sommar. Sedan

gick vi runt Skarpholmens stränder, här var det betydligt mindre skräp än på Gräsholmen. Det var tur det, för annars hade vi inte kunnat få hem alltihop. Nöjda åkte vi hem till Masarbod och lastade Gunnars bil proppfull. Skräpet körde han sedan till återvinningen i Ljugarn.

Fredagen den 19 september hade vi besök av företrädare från Länsstyrelsens Naturvårdsenhet, vilka ville informera sig om Laus holmar. Det var chefen för Naturvårdsenheten Anna-Lena Fritz, handläggaren för naturvården på södra Gotland Lena Pettersson och administratören Ingunn Tryggvadotter. Från hembygdsföreningen deltog Robert, Stefan, Gunnar, Eddie och Gittan och Börje. Lasse och Johan Ljunggren körde ut oss alla i sina båtar. Pga av det låga vattenståndet, gick det inte att köra ut från Masarbod, utan Lasse och Johan fick med hjälp av Robert och Börje staka ut båtarna och sedan köra till Ljugarn, där övriga hämtades upp. Vi planerar att skriva ett 5-årigt strandstädningsavtal med Länsstyrelsen.

Vädret var det bästa tänkbara, det här var den sista riktiga sommardagen! Vi åkte ut till Skarpholmen, där det gick bra att angöra den fina bryggan. Först tittade vi på byggnaderna och därefter hade vi ett litet möte, där vi pratade om holmarnas historia och om deras skötsel förr och nu och i framtiden. Sedan gick vi runt hela Skarpholmen och såg på de nystädade stränderna och på holmens växtlighet. Alla njöt av det ljuvliga vädret med solsken, svaga vindar och glitter i vattnet. Efter rundvandringen intogs smörgåstårter, samt kaffe med muffins i trädgårdsmöblerna på stranden ovanför bryggan. Det var en härlig stund.

Besöket på Skarpholmen var föranlett av att ett nytt avtal mellan Länsstyrelsen och Lau hembygdsförening behövde upprättas för den framtida skötseln av främst byggnaderna och bryggan på holmen och Länsstyrelsens representanter ville informera sig om läget. Under hösten formulerades ett sådant avtal, där även föreningen Tutens fiskeläge ingår tillsammans med Lau hembygdsförening som nyttjanderättsinnehavare av Skarpholmen. Avtalet är 10-årigt med förlängningsklausul och innebär i korthet att vi disponerar byggnaderna och bryggan mot det att vi sköter dem och håller holmen i ordning. Vid åtgärder står Länsstyrelsen för materialkostnaderna och vi för arbetena.

Föreningsmedlemmar kan övernatta i Skarpholmens jaktstuga efter den 15:e juli. Det finns tre sängplatser med utrustning och köket är utrustat med behövliga husgeråd. Mat och vatten måste man ta med sig. Bokning skall ske hos Ulla-Britt eller Marguerite på Klippstugan på Ljugarn, vilka också talar om vad som gäller för övernattning på Skarpholmen. En planerad medlemsutflykt till holmen fick dessvärre ställas in pga dåligt väder.

En stilla höstdag åkte Robert, Börje och Stefan ut till Skarpholmen för att stänga jaktstugan inför vintern och se till att allt var i ordning. Vi åkte med Roberts båt från Nabbu, med den nya fina motorn gick det fort och lätt. Vi bommade för

jaktstugans
fönsterluckor och
tittade till
byggnaderna och
stranden. På stocken
ovanför bryggan drack
vi kaffe och pratade en

stund i det sköna höstvädret. På tillbakavägen körde Robert fram till Bärhäll, ett långsmalt grund i vattenlinjen söder om Storholmen. Vi såg vår fyr Annike på avstånd.

11.

Vid Länsstyrelsebesöket på Skarpholmen, åkte vi på eftermiddagen vidare till Storholmen för att se på bryggan där, vilken är i dåligt skick. Den måste repareras för att kunna användas, som det är nu går det nästan inte att besöka holmen. Det diskuterades olika åtgärdsförslag och man var överens om att bryggan bör rustas upp till användbart skick. Robert och Stefan åkte senare en höstdag till Klintehamn och Västergarn för att se på bryggkonstruktioner. Robert upprättade därefter konstruktionsritningar på hur en sådan bryggrestaurering skulle kunna gå till. Dessa planer presenterades för Lena Pettersson på Länsstyrelsen vid ett möte hemma hos Stefan. Lena fick med sig en uppsättning ritningar och med dem som underlag skulle hon diskutera åtgärder och ekonomi för sina chefer. Förhoppningsvis kan Länsstyrelsen stå för kostnaderna vid en upprustning. Vi får se hur det går.

Vår fyr Storholms-Annike lyser och blinkar som hon skall. Robert sköter om henne på bästa sätt. En sen höstdag var han och Göran ute och bytte glödlampa och kollade nivåerna på batterierna, så att Annicke skulle vara i lysbart skick i vinter.

12.

Lau hembygdsförening skrev ytterligare ett avtal med Länsstyrelsen och detta gällde att mot ersättning olja in fågeltornet på Lausidan om Närkån. Även det avtalet var 1-årigt för att vi skall få känna oss för innan vi skriver ett 5-årigt avtal. Tornet byggdes 2007 och var nu i stort behov av inoljning. Det hade börjat växa lav och alger på det och virket var torrt.

En dag i början av augusti i strålände sommarväder med en svag bris och lagom värme träffades Anne-Marie och Göran, Andreas, Börje och Stefan vid fågeltornet, utrustade med stegar, borstar, penslar, rollers, olja mm. Först gjordes tornet rent från lavar och fågelskit och sedan ströks det med träoljan. Det var mycket arbete och svårt att komma åt över allt, men det gick att utföra. Arbetet tog nästan hela dagen, men vi hade flera vätske- och matpauser. Vi tyckte att tornet blev fint. Länsstyrelsen inspekterade senare tornet och var nöjt med arbetet. Så även här kommer vi troligen att skriva på ett 5-årigt avtal.

13.

Planerna på en minneslund vid Lau kyrka skall nu förverkligas. Den kommer att ligga på kyrkogården norra sida mot prästgårdsruinen. Vi har inte hunnit leta efter den medeltida brunnen till prästgården utanför kyrkogårdsmurens norrsida, så detta spännande arbete återstår!

14.

Vår socken tilldrar sig som vanligt stort intresse och många besökare har under det gångna året besökt kyrkan, kulturstigen på Lausbackar, gravfältet Bandeläins Täppu, badstranden och inte minst Lau Kälde med sitt goda vatten.

En dimmig vårdag i april besöktes Lau av en grupp studenter från Estland, Finland och Gotland som studerade väderkvarnar som specialarbete vid Campus Gotland av Uppsala Universitet. Stefan guidade dem till Mattsarve, Botvide och Smiss kvarnar (se bild på häftets framsida).

En härlig sommar dag i juli besökte ättlingar till den kände språkforskaren mm Masse Klintberg Lau. Dessa ättlingar var okända för oss. Det var synnerligen trevliga människor, som ville se var Masse bodde för 100 år sedan under sina många år i Lau. Stefan guidade dem och gruppen besökte stugan som Masse bodde i och Masses vänners stuga, ”Söderlunds på backen”, som man hade ett gruppfoto ifrån taget av Masse. Nu ville man ta ett gruppfoto på exakt samma plats. Nuvarande ägarinnan Sonya Lundberg lät släktingarna generöst ta del av den för dem historiska platsen. Man besökte också Lise-Lotte Klint i sitt hus strax intill och det visade sig att man var släkt med varandra! Gruppen besökte också Lau kyrka.

Massesläktingarna härstammade från Masses dotter Laila. Som ung student reste hon till England för att studera engelska. Där träffade hon blivande professorn i botanik Harry Yapp 1912 på en tejudning för studenter, de blev omedelbart förälskade och gifte sig 1913. De fick dottern Margaret. Harry dog redan 1929 och Laila 1941. I Margarets andra äktenskap föddes Chris Fletcher 1950 (?) och det var han med fru och barn med respektive som besökte Lau, alltså barnbarns barn och barnbarns barnbarn till Masse. Här ser vi dem på en bild tagen vid fd ”Söderlunds på backen”.

15.

Den 8 juli anordnades den traditionella hembygdskvällen i bygdegården. Trots en av sommarens dittills finaste sommarkvällar, strömmade det in deltagare, hela 58 stycken. Men så hade vi också ett bra program. Efter välkomstord från Stefan, läste Rolf Lindström ett avsnitt ur ett av Fäi-Jakås brev till Masse Klintberg, för att våra fastlandsboende medlemmar skulle få höra hur riktigt gutamål låter. Gunnar hade skrivit ut texten som Rolf läste, så att alla kunde få ett ex och följa med i läsningen. Det var ett roligt avsnitt Rolf presenterade och det blev en hel del diskussion om ord och uttryck. Rolf sjöng också ett par låtar på gutamål och spelade durspel, vilket uppskattades lika mycket som gutamålläsningen.

Därefter var det dags för kaffe och prat runt borden. När kaffet var urdrucket, visade Anders kartbilder över hur Lau växt fram, från strax efter istiden när Lau bara var ett skär och fram till idag. Stefan kommenterade bilderna och vi fick se hur Lau steg upp ur havet som en allt större ö, fick landförbindelse till Garde och efter det sina första invånare. Vi såg hur bygden blev allt större, var man bosatte sig och var man begravnade sina döda, var hamnen i Lausviken låg och mycket mera. Det är ett unikt material som Anders skaffat fram, som exakt visar Laus framväxt och intresset för detta var stort. Efter denna visning var programmet slut och alla gick hem glada över att bo i en sådan rik kulturbygd.

16.

Strandboden vid Masarbods fiskeläge har underhållits av Tutens fiskelägesförening. Boden hyser en samling föremål från fiskepoken och fungerar som förråd för fiskelägesföreningen. En inventarieförteckning med bilder på alla föremål i boden finns i en pärm.

17.

Busskuren vid fd skolan har under flera år sett ful ut, väder och vind hade skavt på kurens väggar och massor av anslag och rester därav hängde och slängde överallt. En septemberhelg gjorde Eddie och Gittan ren alla väggarna från anslag och smuts och målade upp busskuren med Falu rödfärg. Det blev betydligt fint! Nästa år skall faltaket tjäras.

18.

Jacob Karlssons, Fäi-Jakås, grav, har skötts under säsongen av Evy Larsson.

19.

Onsdagen den 12 november ordnade Lau hembygdsförening en Fäi-Jakåkväll i församlingssalen. 22 deltagare kom för att lyssna på Rolf Lindström när han läste högt ur tre brev som Jakob "Fäi-Jakå" Karlsson skrivit till språkforskaren Mathias "Masse" Klintberg. Jorunn Alvengren hade skrivit ut de tre breven, som Gunnar, Lotta och Rolf hade valt ut, så att alla deltagare kunde följa med i texten. Rolf läste på ett personligt och medryckande sätt, han behärskar verkligen gutamålet, så det är en fröjd att höra språket! I

en paus mellan två brev serverades det kaffe med goda bullar och utsökta kakor som Gittan, Anne-Marie, Ulla-Britt, Lotta

och Anita hade bakat. Kvällen var så lyckad, att det bestämdes att vi skall ordna fler tillfällen att höra Rolf läsa ur Fäi-Jakås brev.

20.

Lau hembygdsförenings hemsida på adress: www.lau.se har Anders Wästlund som kunnig webmaster. Gunnar och Stefan har försökt att lära sig enklare hemsideshantering av Anders, så som att lägga ut texter och bilder på sånt som sker inom hembygdsföreningen och i övrigt i socknen. Men det har inte varit alldeles enkelt för ovana personer och därför har hemsidan inte varit helt aktuell under året. Vår ambition är dock att hemsidan skall vara informativ, trevlig, vacker och aktuell. Under "Året i Lau" talas det om vad som har skett i socknen och under "Aktuellt" vad som kommer att ske. Det finns också en kalender, där alla evenemang i socknen skrivs in, kom ihåg att förse oss med uppgifter om dessa. Gå in på hemsidan och läs och se på bilderna och kom gärna med synpunkter till Anders, Gunnar eller Stefan! Många gör det redan, 2014 hade vår hemsida 11.078 besökare som gjorde sammanlagt 29.252 klick.

Lau hembygdsförening har också ett arkiv, vilket är inrymt i ett litet källarrum i före detta skolan. Här finns en mängd handlingar rörande socknen bevarade, bla inlagda i ett gammalt kassaskåp. Den som är intresserad kan komma dit och läsa, det finns ett litet bord och två stolar och värmen är alltid på. Nyckel kan lånas av Gittan Olsson.

21.

Masse Klintbergs bildmaterial skall finns tillgängligt via hemsidan. Klicka på "Historia" på menyraden och sedan på "Lau i äldre tider", gå till "Masse Klintbergs bilder" och klicka där och när Masse-sidan kommer upp, gå längst ner på den och klicka på "www.kulturarvgotland.se". Då kommer Masses alla bilder upp som miniatyrer. Dubbelklicka på den bild du vill se på, då kommer den upp i förstoring. Under bilden står "Visa bild med beskrivning", dubbelklicka på den texten så kommer förutom bilden även den tillhörande texten upp som Stefan har skrivit. Sammanlagt är det flera hundra sidor texter till Masses samtliga bilder från Lau. Genom att klicka på pilen uppe i vänstra hörnet kommer man tillbaka till miniatyrbilderna och kan välja en ny bild. Till höger om miniatyrbilderna finns en ruta där det står "Titel" ovanför. Klicka i rutan och skriv sedan tex "Masrä" och klicka sedan på rutan "Verkställ", då kommer alla bilder från Mattsarve upp. Det är

viktigt att skriva namnet på Masses sätt, annars funkar det inte, Masses stavningssätt ser du under bilden om du först har klickat på den. Det här är en början, det finns otroligt mycket vi i framtiden skulle kunna göra med utgångspunkt från Masses bilder. Under 2014 har Massebilderna tyvärr inte varit tillgängliga iom att Kulturarvgotland.se håller på att byggas om.

22.

Som vanligt hade vi tur med vädret när det var dags för en cykelutflykt i Masse Klintbergs fotspår. Ett 30-tal Lauboar samlades med kaffekorg och cykel vid Kluckartäppu i den varma och soliga kvällen den 23 juli. Gunnar och Stefan hade gjort i ordning ett häfte med Massebilder och texter på sevärdheter mellan kyrkan och Snausarve. Stefan berättade om de olika platser vi besökte under cykelturen. Först såg vi på ruinen efter kastalen och prästgården och pratade lite om Laus storhetstid på 1200-talet. Sedan såg vi på den delvis ikullfallna skeppssättningen från bronsåldern strax norr om kyrkan och funderade på om den skulle restaureras. Därefter tittade vi på hus och gårdar längs vägen till Nårdargardar. Vid den mindre Hallbjängsgården uppe på backarna visade ägarna generöst det gamla bostadshuset och bryggghuset, vilka är socknens mest välbevarade från sin tillkomsttid på 1800-talets mitt. Där drack vi också kvällskaffe, medan solen sänkte sig ner i dalen över Aiksmör. Vid Snausarve såg vi delvis på de tre småställen som tillkom genom avstyckningar från stamhemmanet till syskon på 1830-40-talen. Kvällen avslutades på den försvunna gården Sandkvies gårdstomt, den bäst bevarade öde gårdstomten i Lau.

23.

Stranden vid Lauviken anses av många vara den mest barnvänliga på hela ön. Långgrund med en fantastisk sandbotten och mycket säker för småbarn. Under senare år har rosbuskar, vass, säv och släke gjort stranden i Lauviken alltmer svårtillgänglig och ogästvänlig. Lau sockens skifteslag har, efter att ha inhämtat tillstånd från Länsstyrelsen, genomfört ett strandrensningsprojekt vid gamla badplatsen i samarbete med Leader Gotland (ramprojektet Mark & Hav). Under senvintern genomfördes stora arbeten då Lasse Ljunggren grävde bort släke och vass mm och jämnade till hela sandstranden. Detta kompletteras på våren med manuellt

frivilligarbete, som insamling av skräp och ny släke som spolats i land, röjning av vass, m.m.

Ytterligare ett strandrensningssprojekt av samma slag genomförde hembygdsföreningen i samarbete med markägarna, familjen Karlsson på Smiss, Lau skifteslag och Tutens fiskelägesförening med bidrag från Leader Gotland för rensning av nya badstranden.

Medel beviljades snabbt och smidigt till merparten av grävningskostnaderna, tillstånd för grävning på stranden gavs också. I våras grävde Lasse Ljunggren bort släken och vassen och jämnade till hela

strandområdet på ett utmärkt sätt. Leaderpengarna bekostade det mesta, resten grävde Lasse ideellt.

Även stigen från den enkla parkeringen ner till stranden var i stort sett

oanvändbar pga översvämmad sankmark. Här gjorde Ljunggrens en ny stig på en bank av grus, sand och jord, som byggts så stadig, att det är möjligt att gå där med rullator eller barnvagn. I anslutning till stigen har parkeringsplatsen utökats något, så det kan få plats en rad bilar till. Vi har satt upp två skyltar som visar på en alternativ stig för hästburna strandbesökare.

På kvällen den 11 juni samlades 15 Lauboar för att städa stranden vid badplatsen. Den släke som hade samlats sedan strandgrävningen skulle karas ihop och bäras bort, uppväxande vass skulle trimmas ner, skräp samlas ihop och rötter och annat räfsas undan. Kvällen var stilla och fin och arbetet gick bra, men att trimma på sandbotten var inget vidare. Sand slungades upp i kläder och ögon, det behövs både glasögon och tätt visir för sådana arbeten. Men skräpet kom bort, mycket av släken likaså och en hel del vass slogs av. Efter arbetet grillades det mycket korv och deltagarna hade en skön stund vid badplatsen.

Under sommaren 2014 genomförde Uppsala Universitet, med fortsättning 2015, ett forskningsprojekt med stöd från Länsstyrelsen på Gotland i syfte att undersöka effekterna av bortforsling av släke på levnadsförhållandena för plattfiskyngel. Lausviken är utsett till ett speciellt undersökningsområde i projektet. Speciella rensningar har utförts för att kunna upptäcka eventuella skillnader före och efter åtgärden, samt mellan rensade och orensade områden. I projektet tittar Uppsala Universitet på bland annat på förekomsten av plattfiskyngel av piggvar och flundra, grumligheten i vattnet, syrehalt och organiskt material i sedimenten. Släken tas bort av Ulf Smedberg vid Smedbergs Gård AB som har byggt om vissa jordbruksredskap för ändamålet.

24.

Varje vinter ser Gutamålsgillet till att det genomförs Buldardagar på olika platser på Gotland. Lördagen den 31 januari i år hölls det Buldardag i Församlingssalen i Lau fd skola. Lau hembygdsförening anordnade sammankomsten, som i all enkelhet går ut på att man träffas och pratar gutamål. Även icke gutamålstalande är välkomna att ta del av och lyssna på gutamål.

33 personer från Lau och grannsocknarna kom till mötet på eftermiddagen. Efter en stunds fritt pratande vid borden, delade Gittan och Anne-Marie ut allsångsblad med kända visor på gutamål. Trots brist på ackompanjemang sjöngs det högt och taktfast. Sedan serverades kaffe med hembakade bullar och kakor och ett intensivt pratade utspann sig vid kaffeborden.

När kaffet var uppdrucket berättade Ingvar Ronström från Burs dråpliga historier på Gutamål. Därefter läste Gittan två långa dikter på vackert gutamål skrivna av Henry Lindkvist. Efter ytterligare en stunds buldrande var en trevlig eftermiddag i gutamålets tecken till ända.

25.

Vi har låtit trycka upp 800 vykort fördelade på 8 olika motiv från Lau som Gunnar och Stefan tagit. Försäljningen har gått utmärkt och hälften av produktionskostnaden på 2.438 kr är redan betald. Det finns ännu gått om vykort för kommande säsong.

26.

Ekonomi: Årsmötet beslutade att medlemsavgiften skall vara 50 kr för enskild och 100 kr för familj. Lau Hembygdsförening har haft en omsättning på 97.497 kr. Föreningen har erhållit 11.000 kr från Länsstyrelsen för strandstädning på Skarpholmen och Gräsholmem, samt för inoljning av fågeltornet. Vidare har vi fått 60.000 kr från Leader Gotland för strandrensning. Lau hembygdsförening har god ekonomi. De pengar som finns på kontot är tänkta att huvudsakligen sparas för att användas till framtagning av en ny sockenbok, något som är väldigt dyrt.

Lau Hembygdsförening har en försäkring som täcker in all dess verksamhet med fullgott skydd. Föreningen har bankkonton i Sparbanken Gotland och i Swedbank. Vid betalning av medlemsavgiften, använd bankgiro 659-3925 till Sparbanken Gotland, var noga med att ange ditt namn och att det gäller Lau hembygdsförening.

Till sist framför styrelsen ett varmt tack till föreningens bidragsgivare Länsstyrelsen och Leader Gotland. Vi vill också tacka alla enskilda som genom Lau Hembygdsförening arbetat för vår bygd.

Lau den 22 mars 2015.

*Stefan Haase
Ordf*

*Birgitta Olsson
Skr*

*Gunnar Mannervik
Kassör*

*Börje Skogström
Vice ordf*

*Lotta Hanell
Ledamot*

*Ulla-Britt Lindén
Ledamot*

*Anne-Marie Olsson Storm
Ledamot*

